

ROZHOVOR

Petr Kubala, předseda Svazu vodního hospodářství, odpovídal na otázky týkající se letošního tématu Světového dne vody (SDV)

Stránský: Mottem letošního SDV je zrychlení změn. Jisté to není myšleno tak, že by se měly ještě zrychlit negativní trendy, ale naopak, že by se měly zrychlit ty nápravné akce. V čem by se změny měly dít?

Kubala: Ano, je to tak, motto letošního SDV „Zrychlení změn“ je v podstatě důrazný apel na to, abychom urychlili realizaci opatření, která dokážou snížit, zpomalit, v některých případech i zamezit negativním dopadům klimatické změny. Je to apel na to, že adaptaci na změnu klimatu musíme již brát opravdu vážně. Všichni!!! Kolem sebe, a to nejen u nás, vždy narážíme na témata, která se musí řešit „teď hned“! Přitom svou podstatou nemusí být až tak důležitá, ale jsou aktuální a dotýkají se nás právě nyní. To nás oddaluje od řešení

problémů, které přijdou, a ztrácíme čas k realizaci opatření, která jsou strategická a zásadní. Troufám si říct, že přístup naší generace k jejich realizaci či nerealizaci ovlivní v nedaleké budoucnosti vývoj, osud celého lidstva. Celý svět je propojen. To nám poslední roky ukázaly, bohužel zejména v tom špatném světle, i když tomu tak nemusí být vždy.

Stránský: Z Vašeho pohledu, kde a v čem by se změny hlavně měly dít u nás a v Evropě?

Kubala: Začneme na vlastním dvorečku. Naše společnost si stále více uvědomuje, že k určité změně v klimatu dochází. Nejlépe si to můžeme ukázat na sociologickém průzkumu Stanislava Bilera „Rozdělení klimatem“. Omlouvám se těm, kteří to již ode mne slyšeli nebo četli, ale výsledky tohoto průzkumu považují vysloveně za učebnicový příklad. Autor uvádí, že téměř devadesát procent Čechů věří, že změna klimatu ovlivní svět, ale jen asi třetina si myslí, že se dotkne přímo jich.

Máme zpracováno mnoho studií, výzkumných zpráv, klimatických scénářů, koncepcí, ale přesto jsme v naší společnosti, jak uvádí zmíněný sociologický průzkum, „rozdělení klimatem“. Je to tím, že žijeme ve vodním blahobytu a někdy se nám nechce vykročit cestou k tomu, co je a co bude opravdu potřeba. Natož když potom máte dělat něco, čím někoho jiného omezíte... „proč zrovna já, my, proč ne ostatní?“ atd. Určitě mi rozumíte...

K Vaší otázce „kde a v čem by se změny hlavně měly dít“ říkám, že na základě mých dosavadní zkušeností vidím jako zcela zásadní, abychom změnilí vnímání problematiky sucha a nedostatku vody snad každým občanem České republiky právě dnes, v období, kdy žijeme ve vodním blahobytu. Je třeba se co nejrychleji odpoutat od představy, že když téměř každému z nás teče doma kvalitní pitná voda z vodovodního kohoutku, že to bude takto vždy, a proto nám stačí zabývat se pouze přírodě blízkými opatřeními. To je hluboký omyl... Strach o přírodu nás spojuje, ale možná řešení „klimatické krize“ nás rozdělují.

Pokud se týká Evropy, domnívám se, že její přístup je v některých ohledech naivní a možná nás vrací spíše zpět než posouvá kupředu. Priority v opatřeních jsou nastaveny tak, jako kdybychom si mysleli, že pitnou vodu, vodu pro energetiku, závlahy, průmysl, ale i pro přírodu budeme mít věčně. To je ale hluboký omyl, jak jsem se již zmínil.

Stránský: Jak by ty pozitivní změny měly být rychlé, aby aspoň stihaly kopírovat negativní změny? Obávám se, že by musely být tak rychlé, že politici ani veřejnost na to nejsou připraveni.

Kubala: Na to není žádný obecný návod. Příčiny „negativních změn“ jsou přeci vždy různé, natož v případě klimatických změn. Jedno je ale jisté, v případě negativních projevů vyvolaných klimatickou změnou je doslova záluďné, že mají jednak neuvěřitelně dlouhou „brzdou dráhu“, jednak se začínou projevovat až po překročení určité, ale ne zcela jasné hranice. Pokud budeme řešit sucho a nedostatek vody až ve chvíli, kdy se jejich negativní projevy na našem území budou projevovat zásadním způsobem, bude již pozdě.

Stránský: Rakouské děti podaly ústavní žalobu ohledně toho, že vláda nepodniká dostatečné kroky na ochranu klimatu a ohrožuje tak budoucnost mladé generace. Byly to děti od pěti do cca 16 let. Jak tyto akce hodnotíte?

Kubala: K tomu nemám žádné bližší informace, ale představa, že pětileté dítě se angažuje v podání žaloby na vládu, mi přijde, slušně řečeno poněkud „podivné“ a spíše to ve mě budí pocit, že nějaká skupina chce tímto způsobem prosazovat svoje zájmy...

Na druhou stranu je potřeba si uvědomit, že je zcela přirozené, a dokonce to vnímám jako pozitivní jev, že se mladá generace zajímá o svoji budoucnost. Zájem o životní prostředí a o jeho ochranu je asi zcela logický a správný, ale podání takové žaloby na vládu nic neřeší. Ba naopak... Mohu jen zmínit, co jsem říkal před chvílí: strach o přírodu, o životní prostředí nás spojuje, ale možná řešení „klimatické krize“ nás rozděluje. Myslím si, že to jen potvrzuje moje slova, že je třeba zrychlit změnu našeho vnímání problému adaptace na změnu klimatu, včetně sucha a nedostatku vody u každého z nás, směrem ke komplexnímu přístupu k celé této záležitosti. Každá vláda zajišťuje běžné agendy daného státu, které vnímáme jako zcela samozřejmé. Je to podobné jako průměr s vodním blahobytem. Je zřejmé, že najít harmonické vztahy mezi různými agendami a synchronizovat jejich řešení není jednoduché. Je třeba se vystříhat toho, aby jedno nebylo na úkor zase něčeho jiného. Proto je potřeba mít i na ochranu klimatu či životního prostředí komplexní pohled, ale to zatím bohužel nejen nám chybí.

Stránský: *Pohybujete se ve vysokých patrech mezi manažery a i politiky, jistě se setkáváte i s běžnými lidmi. Jak si myslíte, že jednotlivé skupiny vnímají složitost situace? Jak moc je společnost rozdělena na optimisty, kteří jsou přesvědčeni, že jdeme správným směrem, realisty, kteří si jsou vědomi problémů, že je třeba tomu nechat volný průchod, a pesimisty, kteří jsou přesvědčeni, že nám zvoní hrana?*

Kubala: Nejsm si jistý, zda teď odpovím způsobem, jaký třeba očekáváte. Je to velmi

složitá otázka. V podstatě jsem na to odpověděl v předchozím průběhu našeho rozhovoru. Naše společnost je rozdělena v tom, co je třeba realizovat, abychom snížili negativní dopady sucha a nedostatku vody s ohledem na klimatické scénáře. Ta rozdílnost názorů je dána současným vodním blahobytem. Říkám to v podstatě již roky, ale dokud nedojde k nějakému „velkému problému“, tak se posouváme dopředu jen velmi pomalu.

Chybí nám komplexní pohled na věc, který musí být logicky nadřazen i některým osobním zájmům každého z nás. To je ale problém, zejména v případě, že řešíme něco, co teprve nastane, nebo může nastat, a nějakým způsobem nás to omezí. Proč bychom se měli omezovat...? No a právě proto vnímám motto letošního SDV jako důrazný apel na zásadní změnu vnímání problematiky sucha a nedostatku vody snad každým občanem České republiky. Já jsem ještě pořád optimista a věřím, že jsou optimisté i ostatní...

Stránský: *A jak moc ty jednotlivé skupiny jsou ochotné pro věc něco dělat, nějak se omezit?*

Kubala: Budu upřímný. Použiji Vaše rozdělení zájmových skupin z předchozí otázky. Tak že „skupina běžných lidí“ v tom má buď trochu zmatek a snaží se v tom nějak orientovat, protože vnímá ty rozporné názory odborné veřejnosti a politiků, nebo v tom mají jasno v tom smyslu, že „mě se to netýká, to je globální problém“, nebo „dělejte, co uznáte za vhodné, ale ne u mne...“. V případě „politiků“ je problém, že volební období je krátké a jedná se svým způsobem o nepopulární téma. Když

k tomu vezmeme současnou energetickou a bezpečnostní krizi, inflaci, důchodovou reformu, stavební zákon atd., tak to jsou věci, jejichž řešení očekávají občané od politiků „právě teď“. Jsem ale rád, že to téma, jako problém, mezi politiky nezapadlo.

Stránský: *Rozhovor děláme v den, kdy ruská vojska před rokem rozpoutala válku na Ukrajině. Mnohé jistoty se zhroutily. Z hlediska ochrany životního prostředí, jaký bude dopad a další vývoj?*

Kubala: Tady bych nerad předbíhal události, válka bohužel ještě neskončila a ani není jisté, čeho se ještě můžeme dočkat. V každém případě je mi líto každého jednoho zmařené lidského života, který má tato válka na svědomí. Obdivuji Ukrajince, jak se dokážou s hrůzami války vyrovnat a jak válce čelí. Pokud se týká dopadů na životní prostředí, je asi zřejmé, že dopad války může být významný. To je ale nyní předčasné hodnotit a myslím, že to jednou bude na samostatné téma...

Dovolil bych si závěrem, vážený pane redaktore, učinit takové malé shrnutí našeho rozhovoru. **Strach o přírodu nás spojuje, ale možná řešení „klimatické krize“ nás rozděluje.** Proto myslíme, spolupracujeme a snažíme se posuzovat problém v širších souvislostech. Vodní blahobyť ani u nás nebude trvat věčně a určitě chceme, aby i naše děti byly součástí té krásné přírody, pro kterou jsme, zcela správně, schopni udělat nyní téměř cokoli. Bez vody to ale nepůjde! **Zrychleme změny..., dokud je čas.**

Ing. Václav Stránský